

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 818 sahifa,
2-mart, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek oilalarida ona-bola munosabatlari va ularning oilaviy emotsional muhitni shakllantirishdagi ahamiyati.....	18
<i>Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna</i>	
O'quvchi yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	22
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	
Raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasidagi transformatsiya jarayonlari.....	30
<i>Abdullayeva Sh. H.</i>	
Turli yosh davrlaridagi shaxslarda o'zini o'zi faollashtirish xususiyatlarining tafovutlanishi	33
<i>Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li</i>	
Bolalarni maktab ta'limiga intellektual tayyorlash va vitagen tajribasini rivojlantirishga metodik yondashuvlar.....	37
<i>Abdullayeva Feruza Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni steam asosida o'qitishning interfaol metodlari	42
<i>Aliqarshiyeva Durdona Sharofiddin qizi</i>	
O'simliklar guruhlari mavzusini o'quvchilarga tushuntirishda interfaol metod va vositalardan foydalanishning samaradorligi.....	49
<i>Dehqonboyev Muhammad To'liqin o'g'li</i>	
Kichik maktab yoshidagi shaxsda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik shartlari	55
<i>Jo'rayev Avazbek Umar o'g'li</i>	
Matematika o'qitish jarayonida o'quvchilarning mantiqiy kompetentligini shakllantirish	59
<i>Kalandarova Maxliyo Aslonovna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik madaniyatini rivojlantirishda raqamli ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish.....	63
<i>Kamalova Dilorom Olimjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirish – kelajak avlod kamolotiga qaratilgan strategik islohot.....	68
<i>Kamolova Gavhar Akbarovna</i>	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	71
<i>Kayumova Nargiza Mirziyatrovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi</i>	
Insult bilan xastalangan bemorlarda nutq buzilishlari korreksiyasiga yondashuvlar	74
<i>Maxkamova Laylo Majidovna</i>	
Milliy ta'lim tizimini yangilash va rivojlantirishning strategik modeli	77
<i>Mengliqulova Maftuna Abdullayevna</i>	
Yangi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uning shaxs psixikasiga deterministik ta'siri	82
<i>Nishonova Oydinoy Mashrabjon qizi</i>	
Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining fasilitatorlik roli	86
<i>Sariyeva E'tibor Matchanboyevna, Urazbayeva Sabohat Ortiqbayevna, Yuldasheva Gavxaroy O'rinboy qizi</i>	
Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning bugungi holati: muammo va imkoniyatlari	90
<i>Suyarov Xurshid Baxriddinovich</i>	
Tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	95
<i>Toshpo'latova Guldona Tulqin qizi</i>	
Kreativ yondashuvni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion faoliyatini shakllantirish metodikasi	98
<i>Usarova Marg'uba Nazar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ nutq malakasini rivojlantirishning metodologik asoslari.....	102
<i>Vaisova Yodgora Sardorbek qizi</i>	
Destruktiv oilalarda shaxslararo munosabat psixologiyasi	106
<i>Sharafutdinova Xadichaxon Gulyamutdinovna</i>	

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	110
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
O'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash mezonlarining pedagogik va raqamli diagnostik asoslari	114
<i>Xalknazarova Aysuliw Maxsetbaevna</i>	
Klinik integratsiya asosida farmakologiya fanini o'qitish modelini ishlab chiqish	118
<i>Xasanboyeva Nafisaxon Abdullojonovna</i>	
Yurak glikozidlaridan zaharlanishni oldini olishni o'qitishning metodik-pedagogik asoslari	121
<i>Xoliqova Oyistaxon Yuldashevna</i>	
Oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning universal va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	125
<i>Xurramov Anvar Jumanazarovich</i>	
Studying the Role of Magic Numbers and Nucleon Shells in Nuclear Structure	129
<i>Yakubova Shoxidaxon Qodirovna, Dehqonova Ohista Qosimjonovna</i>	
Методика адаптивного физического воспитания молодежи с интеллектуальными нарушениями посредством специализированных гимнастических упражнений	133
<i>Аслонова Гуллола Акрам кизи</i>	
Понятие эмоционально-оценочной лексики	137
<i>Каримбаев Ниятбай Шарипович, Усенова Гульзира Женгисбай кызы</i>	
Изучение русского языка с использованием цифровых платформ: потребности, проблемы и решения	140
<i>Умарова Дильфуза Маматкуловна</i>	
Инклюзивное образование в Республике Узбекистан: сравнение с мировым опытом	144
<i>Пирманова Бахора Эшмухаммадовна</i>	
Inklyuziv ta'lim jarayonida empatiya va rahm-shafqatning pedagogik ahamiyati	148
<i>Olimova Sarvara Sobitxon qizi</i>	
Bo'lajak defektologlarni oila bilan ishlashga tayyorlashning nazariy asoslari	152
<i>M. B. Muxtorova</i>	
Maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bor bolalarni talaffuzga o'rgatish metodlari	156
<i>Bo'ronova Suksoraxon Behzodjon qizi</i>	
The Role of Identity, Motivation, and Investment in Teaching English at School (Experimental Study)	160
<i>Shahobova Sitara Baxromovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonining zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos pedagogik modeli	166
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida tikuvchilik va dizayn ta'limida innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida talabalar kasbiy kompetentligini rivojlantirish muammolari va istiqbollari	169
<i>Umarova Fotima Abduraximovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy darsliklardan samarali foydalanishga o'rgatishning interaktiv metodlari	172
<i>Kosimova Gullola Mullajonovna</i>	
Iqtisodiy ixtisoslik talabalari kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish: rus tili fanini o'qitishda	176
<i>Nuraliyeva Maftuna G'ulomovna</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida bo'lajak o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish bosqichlari	182
<i>Xidirova Nodira Abduganiyevna</i>	
Maktabgacha ta'limda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda pedagogning kompetensiyasi	185
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Frazeologik birliklar identifikatsiyasi	188
<i>Omadjon Azamov Burxonovich</i>	

O'smirlik davrida empatiya rivojlanishiga ijtimoiy tarmoqlar va virtual muloqotning ta'siri	192
Qodirova Zebuniso Malikovna	
Pedagogical Mechanisms for Enhancing the Competitiveness of Higher Education Services in the Context of Socio-Economic Globalization	197
Babayeva Lola Ibragimovna	
Integrativ yondashuv asosida talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirishning dolzarbligi	202
M. X. To'xtamisheva	
Murakkab nuqsonli bolalarni umumta'lim maktablariga tayyorlash jarayonida logopedning kommunikativ malakasini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari.....	207
Abdubokiyeva Adiba Baxodir qizi	
Oliy ta'limda mustaqil ta'lim mazmunini kognitiv kompetensiyalarga yo'naltirib tashkil etish	211
Adashova Guljaxon Muxammadjonovna	
STEAM yondashuvi asosida tayyorlov guruh bolalarining bilish faoliyatini faollashtirishning samarali yo'llari	215
G. B. Maxmudova	
Bo'lajak oligofreno-pedagoglarning kompetentlik faoliyatini tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	219
Jumaboyev Nurillo Xayrullo o'g'li	
Sun'iy intellekt asosida ta'lim sifatini monitoring qilish mexanizmlarini takomillashtirish	223
Jumanazarova G. U.	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda duduqlanishni o'yin asosida bartaraf etish texnologiyalari	227
Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Mamatqulova Sarbarxon Axmadjon qizi	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	230
Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi	
Sharq va G'arb mutafakkirlari merosida shaxs tarbiyasi masalalari	233
Mirabzalova Zaxro Shuhrat qizi	
Oliy ta'limda talabalarning o'z-o'zini personallashtirishini tashkil qilish	238
Shamsiddinova Adiba Muzaffar qizi	
Формирование интеллектуальных умений детей старшего дошкольного возраста в условиях цифровой образовательной среды	242
Скрыльников Юрий Степанович	
Динамика становления профессионально значимых личностных качеств будущих педагогов.....	246
Тиллашайхова Хосият Азаматовна	
Hamid Olimjon ijodining shakllanishidagi manbalar va ijodiy omillar.....	250
U. A. Jumanazarov	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari moslashuvining psixologik yondashuvi	254
G. R. Ibragimova, Abdulkarimova Dilfuza	
Tarixiy obidalar asosida tasviriy san'at talabalari ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	258
Qurvanboyeva Diyora Muzaffar qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda sotsial intellekt va shaxslilik kamolotning o'zaro bog'liqligi	262
Avlayev Orif Umirovich	
AR texnologiyasi asosida kompyuter arxitekturasini o'qitishni takomillashtirishning pedagogik asoslari....	267
Saidkarimxonova Dilnozaxon Saidazizxon qizi	
Sun'iy intellektning ixtisoslashgan ta'lim muassasalari bitiruvchilarini tayyorlash sifatini oshirishdagi o'rni	273
Ubbiyev Alisher Tairovich	
Inklyuziv ta'lim bo'yicha respublikada olib borilayotgan faoliyat	277
Sattorova Mohira Aminqulovna	
Tasviriy faoliyat jarayonida maktabgacha tayyorlov guruh bolalarida emotsional intellektni shakllantirish .	281
Namzabayeva Lola Zakirovna, Malikova Umida Nurliboy qizi	
Sport maktablarida 12–14 yoshli gandbolchilarda to'pni ilish va uzatish texnikasini takomillashtirish metodikasini ishlab chiqish	285
Ismatullayeva Fotima Rustam qizi	

Методология изучения этнопсихологических аспектов понимания долга перед родителями: цели, задачи и гипотезы исследования	289
Эргашев П. С., Азимова Х. А.	
Uzluksiz ta'lim tizimida metakompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari va ularning tasnifi	292
Xurramov Anvar Jumanazarovich	
Fundirlash konsepsiyasi – kelajak pedagoglarining asosiy poydevori	296
G'oyimov Umar Eshmurodovich	
Pedagogik oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan metodik ta'minotning hozirgi holati: tahliliy o'rganish	301
Xujamkulova Nafisa Ruzikulovna	
Pedagogik metod: intellekt xaritalar yordamida lazerlarning amaliyotda qo'llanilish sohalarini vizuallashtirish	307
Olimjonova Nigina Sobirjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti guruhlarida rivojlanish markazlarini tashkil etish	312
G. R. Ibragimova, Normamatova Rayhona Alisher qizi	
Pedagogik o'yinlar va interaktiv faoliyatlarning ta'lim jarayonidagi o'rni	317
Qodirova Sevara Shuxratovna	
Shaxs psixikasi rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar	325
Boboyeva Maxsuda Ataxonovna, Rajapboyeva Ozoda Shuxrat qizi, Karimova Malohat O'rinboy qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning sifat samaradorligi	329
Hasanova Dilnora Rustam qizi, Ehnazarov Jo'raqul	
Integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy sifatlarini shakllantirishning metodik tizimi	333
Boynazarova Munajat	
O'yin faoliyati orqali kasbga yo'naltirish mexanizmlari	337
Allaberdiyeva Kumri Xamrayevna, Toshmurodova Marjona	
Модель методического сопровождения педагогов доо в развитии математической грамотности и логического мышления старших дошкольников на основе игровых технологий	340
Гаухар Джанпеисова	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining baholash malakasini rivojlantirish muammolari va imkoniyatlari	347
Majidova Hilola Eshquvat qizi	
Формирование коммуникативной компетенции студентов на занятиях узбекского и иностранных языков: интегративный подход	351
Турланова Сауле Дадажановна	
Ta'lim jarayonida digital storytelling metodidan foydalanish orqali o'quvchilarning ijodiy yozuv kompetensiyasini shakllantirish	357
Maxsetova Zuxra Torebayevna	
Futbol mashg'ulotlarida kreativ yondashuvlarni qo'llash amaliyoti	361
Karimov Odiljon Baxadirovich	
Oliy ta'limda talabalarining kreativligini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishning nazariy-metodologik asoslari (amaliy matematika yo'nalishi misolida)	364
Samatova Munira Dilshod qizi	
Подготовка к школе как условие развития коммуникативных умений у детей дошкольного возраста с тяжёлыми нарушениями речи	368
Ахмедова З. М., Абдурахмонова М. А.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirishga talaba motivatsiyaviy-qadriyatli munosabatlari tizimi shakllanganligi darajalari va ularning sifatiiy tavsifi	373
Ergasheva Matluba Burxonovna	
Ritmik va ijodiy gimnastika mashqlari orqali bolalarda estetik didni shakllantirish metodlari	378
Kamchiyev Salimberdi Xudayberdiyevich	

Interaktiv ta'lim platformalari asosida informatika va axborot texnologiyalari faniga oid kompetensiyalarni rivojlantirish samaradorligi.....	382
Karimov Feruz Raimovich	
Koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini shakllantirishda qo'llaniladigan zamonaviy usullar	386
Mamasiddikova Maftuna Akbarjon qizi	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining media savodxonligini oshirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari.....	389
Masharibova Lobar Rayimberganovna	
Duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini o'yin texnologiyalari asosida rivojlantirish.....	393
Mirtoyeva Shohruza Ibjohimjon qizi	
Maktab voleybol sport to'garaklari mashg'ulotlarida harakatli o'yinlardan foydalanish	396
Ortug'mat Jumanov, Zarina Abdusattarova	
Talabalar mustaqil ta'limini samarali tashkil etish omillari va mexanizmlari.....	400
Raxmatova Nargiza Dolibayevna	
Bola nutqining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi salbiy va ijobiy muhit omillari. XXI asr taraqqiyotida nutq faoliyatining shakllanishi.....	403
Ro'ziyeva Nozimaxon Oybek qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining ijodkorligini ijtimoiy-pedagogik faoliyatda rivojlantirish texnologiyasi.....	406
Sadikova Dilafuz Xusanovna, Butayeva Gavhar Xudoyorovna	
Fan va tabiatni tanishtirish orqali maktabgacha katta yoshdagi bolalarni rivojlantirish usullari	410
Sh. T. Musulmonova	
15-17 yoshgacha bo'lgan kurashchilarni yillik yuklamalarini taqsimlash	413
Qirgiboyev Shaxbozbek Aslidin o'gli, Xamidjonov Muhammadbobir Ulug'bek o'gli	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	416
Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	419
Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarni shaxsiy rivojlantirish.....	422
Turdiyeva Raxima Kurbanovna	
Matnli topshiriqlar vositasida ona tili darslarida o'quvchilarning kreativ tafakkurini rivojlantirish	426
Yulbarsov Ochilbek Obidjon o'g'li, Isayeva Gulnur Shakirjanovna	
Методы исследования сенсомоторных эффектов и внимания у детей дошкольного возраста.....	432
Г. С. Алиходжаева	
Роль театрализованной деятельности в формировании представлений о родине у дошкольников .	436
Г. С. Алиходжаева, У. О. Мамадалиева	
Логическое мышление детей 5–7 лет в вариативном дошкольном образовании: нормативные основания и концептуальная модель	440
Г. Э. Джанпеисова, В. В. Горбунова, Э. З. Убайдуллаева	
O'qitishning maqsad va vazifalarini talabalarning bo'lajak pedagogik faoliyatini modellashtirish sifatida ...	444
Murodova Umida Dilmurodovna	
Развитие прагматической компетенции аудирования с помощью инновационных технологий в обучении немецкому языку	449
Саидова Махсудахон Аббасовна	
Развитие профессиональной подготовки будущих воспитателей в системе высшего педагогического образования.....	452
Собирова Пошшаой Эркин кизи	
Современные педагогические концепции и структурные элементы игровых технологий.....	455
Хафизова Машхура Аминовна	
Davolanish ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarga tibbiy-psixologik yondashuvlar	458
Po'latxo'jayeva Malika Rustamovna	
Equal Voice in the Classroom: A Gender-Based Approach	463
Gafurova Nodira Ravshanovna	

Matematik tafakkur kompetensiyalarini rivojlantirishda singapur ta'lim modelining innovatsion pedagogik yondashuvlari.....	468
<i>Sanobar Ibragimovna Kenjayeva</i>	
Boshlang'ich sinf mikrodars ishlanmasining texnologik xaritasini yaratish usullari.....	475
<i>Yusupova Gulshiraxan Zinatdinovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	479
<i>Sodiqova Gulbahor G'ofurjon qizi, Abduvohidova Rayhona Nuriddin qizi</i>	
6–7 yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda mantiqiy fikrlashga o'rgatishning ahamiyati	484
<i>Sultonova Sitara Zarif qizi</i>	
Debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish.....	488
<i>Gulamov Shavkat Maxmudovich</i>	
Kognitiv yuk nazariyasi asosida boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'quv jarayonini optimallashtirish	492
<i>G'ulomova Moxinur Inomjon qizi</i>	
Muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining shakllanishidagi psixologik-pedagogik omillar	497
<i>Putatova Odinaxon Xamidovna</i>	
Tarbiyaviy ishlarni tashkil etish pedagogik muammo sifatida	501
<i>Qulmatova Xurshida Abdurahmonovna</i>	
O'quvchilarga algebrani o'qitishning dolzarb masalalari.....	504
<i>Qodirova B., Ibragimov N.</i>	
Bo'lajak biologiya o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirish masalalari	509
<i>Axmadjanova Moxiyat Sadriyevna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning elektron ta'lim resurslari va innovatsion dasturlar bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirish.....	513
<i>Sultansaidova Mushtariy Abzalxanovna</i>	
Jo'rg Oruell asarlarida davr va shaxs fojiasi	516
<i>Xatamova Kumush Javxar qizi</i>	
“Tabiiy fanlar” fanini o'qitish texnologiyasini STEAM yondashuvi asosida tuzish metodikasi	519
<i>Imankulov Nurbek Tursunkul o'g'li, Ashirov Shamshidin Annazarovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv faoliyatiga samarali ta'sir etuvchi irodaviy sifatlar	525
<i>Ma'rufjonova Rohila Lutfulla qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida texnik ijodkorlikni shakllantirishning mazmuni va metodikasi	528
<i>Xudaykulova Saida Zakirovna</i>	
Aqli zaiflik va autizm spektri buzilishining klinik-pedagogik farqlari	533
<i>Zakirova Fozilaxon Zafarjon qizi</i>	
STEAM yondashuvi asosida kreativ fikrlashni shakllantirishning didaktik imkoniyatlari.....	538
<i>Erkinov Ozodbek Faxriddin o'g'li</i>	
Neologizmlar – badiiy matnda uslubiy vosita sifatida	540
<i>Ibragimova Shoira Normuminovna</i>	
Nutq nuqsoniga ega bo'lgan bolalar ota-onalarini logopedik korreksion ishiga jalb etish	543
<i>Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Abdullayeva Gulzoda Abdurazzoq qizi</i>	
Rus tili darslarining samaradorligini oshirishda nutqiy kompetensiyani shakllantirishning ilmiy-metodik asoslari.....	546
<i>Jurayeva Nilufar Shovkat qizi</i>	
Autizm spektridagi bolalarda nutqni rivojlantirish uchun sensor integratsiya usullarining ta'sirini o'rganish.....	549
<i>Mo'minova Gulnora Qurvonali qizi</i>	
Yosh taekvondochilarni maxsus mashqlar yordamida kyorugi texnikasini rivojlantirish	552
<i>Sheraliyev Sarvarbek Soxibjon o'g'li</i>	
“Motivatsion yondashuv” hamda “kreativ fikrlash” tushunchalarining mazmun va mohiyati	556
<i>Toshnazarova Mohinur O'sarali qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning muloqot madaniyatini rivojlantirishda kompetensiyaviy yondashuvning o'rni	559
<i>Umarova Feruzabonu Bobir qizi</i>	

Ta'lim falsafasining ijtimoiy-madaniy evolyutsiyasi	562
Uzakova Zahroxon Muhammad Zarif qizi	
Fizika ta'limida ijodiy tafakkurni shakllantirishning innovatsion modeli: muammoli ta'lim va interfaol metodlar asosida kompetensiyaviy yondashuv	565
Yusupov Kodirjan Batirovich	
Игровые проекты как средство обучения предлогам английского языка.....	569
Нуратдинова Наргиза Бахтияровна	
Формирование межкультурной коммуникативной компетенции через изучение речевого этикета в цифровой среде (мессенджеры и социальные сети)	572
Юсупова Сохила Сайфиевна	
Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish.....	575
Shamiyeva Manzura Fayzullayevna	
Pedagogik ta'lim muassasalarida bo'lajak o'qituvchilar valeologik kompetentligini rivojlantirishning mazmuni va mohiyati	579
Sardorxon Quvondiqov	
Pedagogik ta'lim muassasalari bo'lajak o'qituvchilarida integrativ yondashuv – milliy g'urur tuyg'usini rivojlantirish yondashuvi sifatida.....	584
Miraxmedov Fatxulla	
Bolalarni xavfsiz, erkin, o'yinga asoslangan va do'stona muhitda tarbiyalash – muvofiqlashtirishning yangi standartlari.....	590
Mamadaliyeva Dilfuza Baxtiyorovna	
Alisher Navoiyning "Arba'in" asaridagi qit'alarda sahih hadislarining badiiy talqini	595
Nematullayeva Madina Zafarovna	
Umumta'lim maktablarida chizmachilik fanini o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish istiqbollari	598
Xalimov Moxir Karimovich	
Biologiya fanini o'qitishni modernizatsiyalash bo'yicha zamonaviy yondashuvlar.....	603
Axmadjanova Mohiyat Sadriyevna	
Dizariya shakllarining klinik-pedagogik tavsifi	607
Iminjonova Moxichexra Alimardon qizi	
Oliy ta'limda kechki ta'lim talabalarining o'quv faolligini oshirishda faollashtiruvchi interaktiv ma'ruza metodining didaktik strukturasi va pedagogik imkoniyatlari.....	611
Axmedova Zilola Muxtor qizi	
Оптимизация процесса самообразования студентов русской филологии в условиях современного образовательного пространства	617
Азизова Д. А.	
Bo'lajak tarixchilarda tarix falsafasining zamonaviy konsepsiyalariga doir bilimlarni rivojlantirishning amaliy texnologik tizimi.....	622
Anvarjonov Ahrorjon Ahadjon o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mehnatsevarlikka tarbiyalashda pedagogik texnologiyalarning turlari va ularni qo'llash imkoniyatlari.....	625
Xudaybergenova Adolat Usmanovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni ijtimoiy-axloqiy tarbiyalashda maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorligi.....	629
Jumanova Fotima Uralovna, Azimova Zebxon Tohirovna	
4K yondashuvi asosida dars topshiriqlarini ishlab chiqish.....	635
Boboyeva Nafosat Tulqin qizi	
O'quv-tarbiya jarayonida pedagogik diagnostika.....	639
Xolmatova Ziroatxon Anvarovna	
Raqamli ta'lim muhitida tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirishning ahamiyati.....	642
Abdullayeva Ozoda Odiljon qizi	
O'yinchilarning texnik va taktik tayyorgarligi.....	645
Madaminov Oribdjan Nishanbayevich	

Ta'lim jarayonida gamifikatsiya va didaktik o'yinlar orqali metakognitiv kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	648
<i>Xayrullina Parizod Farg'at qizi</i>	
Dual ta'lim sharoitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy kompetentligini baholash mezonlari va monitoring tizimi.....	651
<i>Umurov Zarif Latifboyevich</i>	
Boshlang'ich sinflarda folklor asarlarini aksiologik yondashuv asosida o'qitish metodikasi	660
<i>Aytmuratova Elvira Ersultanovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilari tanqidiy fikrlashining psixologik va pedagogik mohiyati.....	663
<i>Haydarova Kamola Ergashboy qizi</i>	
Differensial ta'limning nazariy-konseptual asoslari.....	667
<i>Rasulova Nozigul Abdivoxid qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyatga o'rgatishda kreativ shaxsni shakllantirish bo'yicha metodik tavsiyalar	671
<i>Rizoyeva Muslima Raxmonovna</i>	
Информационная компетентность через призму филологии: ключевые факторы формирования ...	679
<i>Хикматов Нодир Назимджанович</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida qadriyatlar tizimini shakllantirishning samarali yo'llari	683
<i>Mamatova Zarena Abduljalilovna</i>	
O'zbekiston va Angliyada pedagogik ta'lim tizimining tarixiy asoslari.....	686
<i>Miramatova Laylo Ravshanjon qizi</i>	
Innovatsion ta'lim muhitida o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	690
<i>Nilufar Xalikova Mirkadirovna</i>	
Badmintonchilarda maxsus chaqqonlik tayyorgarligining o'yin faoliyatiga ta'siri	694
<i>Samadova Uktabar Hasanovna</i>	
<i>Maktab direktorlarining boshqaruv ko'nikmalarini rivojlantirishda sinergetik</i>	
yondashuvning o'рни va ahamiyati	698
<i>Yusupova Dilnoza Fayzullayevna</i>	
Pedagogical Essence of Improving Students' Collaborative Skills Through Multi-Vector Approaches	702
<i>Turemuratova Aziza Begibaevna, Otelbayeva Muhayyo Alisher qizi</i>	
Tasviriy san'at mashg'ulotlarining maktabgacha yoshdagi bolalarda kognitiv, estetik va ijodiy rivojlanishiga ta'siri	708
<i>Shaymuradov Taxir Zamanovich</i>	
Oliy ta'limda ma'naviy-ma'rifiy kompetensiyalarni baholash mezonlari: falsafa fanining o'quv jarayoniga integratsiyasi	713
<i>Abdullayev Akmal Nasriddinovich</i>	
Klasterli ta'lim muhitida bo'lajak o'zbek tili va adabiyoti o'qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirish metodlari.....	717
<i>Abdurahmonov Maqsad Bekjonovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutqiy rivojlanishning yetakchi omillari.....	720
<i>Abduvosiyeva Mahmuda Xamidullo qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ sifatlarini oshirish: zamonaviy yechimlar va muammolar	724
<i>Abduxalimova Yulduz Normurod qizi</i>	
Maktablarda sun'iy intellekt asosida xorijiy tillarni o'qitish afzalliklari	728
<i>Altimisheva Iroda Mavlonovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda boshqaruv madaniyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari.....	731
<i>Ashurov Yusuf Alisher o'g'li</i>	
Bolalikni qayta anglash: mariya montessori pedagogik qarashlarining ilmiy asoslari	735
<i>Ismatullayeva Madinabonu Akmaljon qizi</i>	
14-15 yoshli o'quvchilarning jismoniy tarbiya vositalari orqali jismoniy tayyorgarligi samaradorligini oshirish metodi	740
<i>Karimboyev Og'abek Qadamboyevich</i>	

O'zbekiston xalqlarining amaliy san'ati va ma'naviy merosini o'rganish: tarixiy va pedagogik jihatlar	744
Kayumov Erkin Kazakbayevich	
Fizika ta'limida kognitiv texnologiyalar asosida talabalarning mantiqiy va analitik tafakkurini rivojlantirish yo'llari	748
Madumarov Shodonbek Az'amjonovich	
Maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish jarayonlarida pedagogik-psixologik bilimlarning ahamiyati	751
Muratova Shaxnoza Ibatovna	
Yoshlar o'rtasida ijtimoiy hamkorlikni mustahkamlashda pedagogik resurslar va hamkorlik infratuzilmasining ahamiyati	754
Matnazarov O'ktam Latipovich	
Maxsus pedagogika o'qituvchilarining pedagogik va psixologik tayyorgarlik darajasi	757
Oxunov Ilxomjon Abdunabiyeich	
Funksional bog'liqlikni tushunishda vizual-eksperimental metodning samaradorligi	760
Qobilova Nargiza Anvarovna, Shamuratov Zafar Ergashevich	
The Psychological Importance of Emotional Intelligence and Stress Resilience in Increasing Professional Efficiency of Primary School Pedagogues	766
Tajiboyeva Odinakhon	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida mashg'ulotlar jarayoni sifatini monitoring qilish vositasi sifatida	769
Tashbayev Naim Sadikovich	
Axloqiy tafakkur va axloqiy qaror qabul qilish kompetensiyasi tushunchasining pedagogik-psixologik mohiyati	773
Temirova Oydina Muhiddinova	
Oliy ta'lim muassasalarida "Muhandislik kompyuter grafikasi" fanini o'qitishning metodik asoslari va zamonaviy yondashuvlari	776
Xamidov Dilshod Olimjon o'g'li	
Kasbiy ta'lim rahbarlarining individual yondashuv asosida kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari ...	780
Yangiboyev Kamol Norboyevich	
Тема экологических проблем как элемент духовно-нравственного воспитания студентов в произведениях Чингиза Айтматова	784
Абдулвохидов Элёр	
Девиантное поведение школьников в образовательной среде: проблемы классификации и гендерные особенности восприятия педагогами	789
Алимжанова Матлюба Юнусовна	
Анализ проблем развития профессиональной иноязычной компетенции по английскому языку у студентов медицинских вузов	793
Исраилова Илона Халитовна	
Психолого-педагогические условия использования изобразительной деятельности как средства стимуляции коммуникативных навыков у воспитанников с синдромом дауна	798
Каримова Регина Шовкатовна	
Методика развития специальной физической подготовленности футболистов 11–12 лет с использованием современного инновационного оборудования	802
Мирзабаев Диёрбек Камилович	
Нейроигра как эффективное средство развития познавательных и регуляторных функций у детей дошкольного возраста	805
Намазбаева Лола Закировна, Маткаримова Шарира Рахимжановна	
Методы и приёмы технологии развития критического мышления в курсе "Общая педагогика": опыт проектирования учебного процесса в вузе	809
Янкина Рано Садыковна	

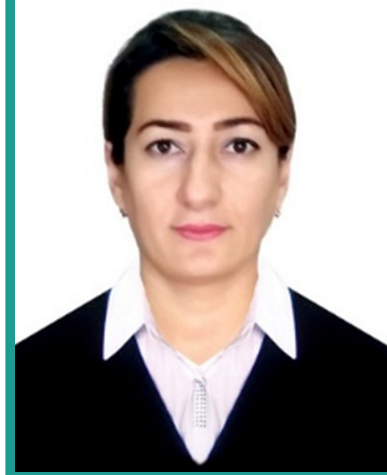
MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA TASVIRIY FAOLIYATGA O'RGATISHDA KREATIV SHAXSNI SHAKLLANTIRISH BO'YICHA METODIK TAVSIYALAR

Rizoyeva Muslima Raxmonovna

Buxoro davlat pedagogika instituti

Maktabgacha ta'lim kafedrası o'qituvchisi

<https://orcid.org/0009-0009-0985-281X>

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyat orqali bolalarda kreativ shaxs sifatlarini shakllantirish masalasi yoritilgan. Tadqiqotning maqsadi tasviriy faoliyat jarayonida bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan metodik tavsiyalarni ishlab chiqishdan iborat. Maqolada kreativ shaxsning pedagogik modeli va uning tarkibiy komponentlari tahlil qilinadi. Tasviriy faoliyat asosida bolalarda originallik, moslashuvchanlik, g'oyalar oqimi hamda refleksiya kabi kreativlik indikatorlarini rivojlantirish imkoniyatlari asoslab berilgan.

Muallif tomonidan mashg'ulotlarni motivatsion-tasavvuriy, muammoli-ijodiy, noan'anaviy texnikalar hamda refleksiv-taqdimot bloklari asosida tashkil etish taklif etiladi. Shuningdek, kreativlikni baholash uchun monitoring indikatorlari tizimi ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari tasviriy faoliyat orqali bolalarda ijodiy tashabbuskorlik, mustaqillik va estetik didni rivojlantirishga xizmat qiladi. Maqolaning ilmiy yangiligi maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ shaxsni shakllantirishga yo'naltirilgan metodik tizim va mashg'ulotlar modelining taklif etilganligidadir.

Kalit so'zlar: kreativ shaxs, kreativ fikrlash, tasviriy faoliyat, maktabgacha ta'lim, metodik tavsiyalar, noan'anaviy tasviriy texnikalar, kreativlik indikatorlari, refleksiya.

Abstract: This article examines the issue of forming a creative personality in preschool children through visual arts activities in preschool educational institutions. The aim of the study is to develop methodological recommendations for fostering creative thinking in children during visual activities.

The article analyzes the pedagogical model of a creative personality and its structural components. The possibilities of developing creativity indicators such as originality, flexibility, idea fluency, and reflection are substantiated. The author proposes organizing activities based on motivational-imaginative, problem-creative, experimental (non-traditional techniques), and reflective-presentation blocks.

In addition, a monitoring system for assessing creativity development indicators is developed. The research results contribute to the development of children's creative initiative, independence, and aesthetic perception. The scientific novelty of the study lies in proposing a methodological system and a model of activities aimed at forming a creative personality in preschool children.

Key words: creative personality, creative thinking, visual arts activity, preschool education, methodological recommendations, non-traditional art techniques, creativity indicators, reflection.

Аннотация: В данной статье рассматривается проблема формирования креативной личности у детей дошкольного возраста посредством изобразительной деятельности в дошкольных образовательных организациях. Цель исследования заключается в разработке методических рекомендаций по развитию креативного мышления детей в процессе изобразительной деятельности.

В статье анализируется педагогическая модель креативной личности и её структурные компоненты. Обоснованы возможности развития таких показателей креативности, как оригинальность, гибкость мышления, поток идей и рефлексия. Автор предлагает организовывать занятия на основе мотивационно-воображаемого, проблемно-творческого, экспериментального (нетрадиционные техники) и рефлексивно-презентационного блоков.

Также разработана система мониторинговых показателей для оценки уровня развития креативности. Результаты исследования способствуют развитию творческой инициативы, самостоятельности и эстетического вкуса у детей. Научная новизна статьи заключается в разработке методической системы и модели занятий, направленных на формирование креативной личности у детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: креативная личность, креативное мышление, изобразительная деятельность, дошкольное образование, методические рекомендации, нетрадиционные техники рисования, показатели креативности, рефлексия.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya jarayonlari sharoitida jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri sifatida insonning kreativ fikrlashi va ijodiy faoliyatga tayyorligi alohida ahamiyat kasb etmoqda. Zamonaviy ta'lim tizimi shaxsning faqat bilim va ko'nikmalarini shakllantirish bilan cheklanmay, balki unda mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarda yechim topish, yangicha g'oyalarni ilgari surish va ijodiy faoliyat ko'rsatish qobiliyatlarini rivojlantirishni ham talab etadi. Ayniqsa, maktabgacha yosh davri shaxsning intellektual, emotsional va ijtimoiy rivojlanishida muhim bosqich hisoblanib, aynan shu davrda bolaning tasavvuri, fantaziyasi, obrazli tafakkuri va ijodiy faolligi shakllana boshlaydi. Shu sababli maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarda kreativ shaxs sifatlarini shakllantirish dolzarb pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativlikni rivojlantirishda tasviriy faoliyat alohida pedagogik imkoniyatlarga ega. Tasviriy faoliyat jarayonida bola rang, shakl va obrazlar orqali o'z tasavvurini ifodalaydi, yangi g'oyalarni yaratadi, muammoli vaziyatlarda ijodiy yechim topishga harakat qiladi hamda o'z ijodiy mahsulotini namoyon etadi. Shu bois tasviriy faoliyat orqali bolalarda kreativ shaxs sifatlarini rivojlantirishga yo'naltirilgan metodik tavsiyalarni ishlab chiqish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot ob'ekti – maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyat orqali bolalarni o'qitish jarayoni.

Tadqiqot predmeti – tasviriy faoliyat asosida maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ shaxs sifatlarini shakllantirishga qaratilgan metodlar, vositalar va metodik tavsiyalar tizimi.

Tadqiqot maqsadi – tasviriy faoliyat jarayonida bolalarda kreativ shaxs sifatlarini shakllantirishga yo'naltirilgan metodik tavsiyalarni ishlab chiqish va asoslash.

Tadqiqot vazifalari:

1. Kreativ shaxs va kreativ fikrlash tushunchalarining pedagogik-psixologik mazmunini tahlil qilish.
2. Maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ shaxs sifatlarini shakllantirishning nazariy asoslarini aniqlash.
3. Tasviriy faoliyatning bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirishdagi pedagogik imkoniyatlarini ochib berish.
4. Tasviriy faoliyat asosida kreativ shaxsni shakllantirishga yo'naltirilgan metodik tavsiyalar tizimini ishlab chiqish.
5. Taklif etilgan metodik yondashuvlarning samaradorligini amaliy jihatdan asoslash.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Kreativ fikrlash va ijodiy faoliyatni rivojlantirish masalasi pedagogika va psixologiya fanlarida keng o'rganilgan muhim ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Kreativlik shaxsning yangi g'oyalarni yaratish, muammoli vaziyatlarga yangicha yondashish hamda mavjud tajribani yangi shaklda qayta ishlash qobiliyati sifatida talqin qilinadi.

Bolalarda kreativlikning shakllanishi va rivojlanishi psixologik jihatdan tasavvur, fantaziya va ijodiy faoliyat bilan uzviy bog'liqdir. L. S. Vigotskiy bolalar ijodiy faoliyatining psixologik asoslarini tahlil qilib, tasavvur va fantaziya ijodiy faoliyatning muhim omili ekanligini ta'kidlaydi. Uning fikricha, inson miyasi nafaqat oldingi tajribani saqlaydi, balki shu tajriba elementlarini yangi kombinatsiyada birlashtirib, yangi obrazlar va g'oyalarni yaratish imkoniyatiga ham ega ^[4]. Shu sababli bolalarning tasavvuri va fantaziyasini rivojlantirish ijodiy faoliyatning muhim sharti hisoblanadi.

Maktabgacha ta'lim tizimida tasviriy faoliyat bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishning samarali vositalaridan biri hisoblanadi. T. S. Komarovaning tadqiqotlarida ta'kidlanishicha, tasviriy faoliyat (rasm chizish, loydan shakllar yasash, aplikatsiya) bolalarda estetik idrok, tasavvur, obrazli tafakkur va ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Tasviriy faoliyat orqali bolalarda atrof-muhitni estetik idrok etish, rang va shakllarni his etish hamda badiiy obraz yaratish ko'nikmalari shakllanadi ^[5].

Kreativlik fenomeni shaxsning muhim sifatlaridan biri sifatida ko'plab psixologik tadqiqotlarda ham o'rganilgan. E. E. Podguzovaning fikricha, kreativlik shaxsning yuqori psixik funksiyalari rivoji asosida shakllanadigan hamda muammolarni mustaqil ko'ra olish va ularni hal qilishning yangi usullarini topish qobiliyati bilan namoyon bo'ladigan shaxsiy sifat hisoblanadi ^[6]. Tadqiqotlarda kreativlik shaxsning bilish jarayonlari, motivatsiyasi, ijtimoiy muhit va pedagogik ta'sir bilan bog'liq holda rivojlanishi ko'rsatib berilgan.

Mahalliy pedagogik tadqiqotlarda ham ijodiy faoliyatni rivojlantirish masalasi alohida o'rganilgan. Xususan, B. R. Adizov ta'lim jarayonini ijodiy tashkil etish o'quvchilarda mustaqil fikrlash va ijodiy faollikni rivojlantirishga xizmat qilishini ta'kidlaydi ^[3].

Shu bilan birga, mavjud ilmiy ishlarda kreativlikni rivojlantirish masalasi ko'proq umumiy pedagogik yoki boshlang'ich ta'lim nuqtayi nazaridan o'rganilgan bo'lib, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyat orqali kreativ shaxsni shakllantirishga yo'naltirilgan metodik tizim yetarli darajada ishlab chiqilmagan. Ayniqsa, tasviriy faoliyat asosida kreativ shaxs modelini aniqlash, kreativlik indikatorlari asosida monitoring tizimini ishlab chiqish hamda mashg'ulotlarni metodik bloklar asosida tashkil etish masalalari alohida ilmiy tadqiqotni talab qiladi.

Mazkur tadqiqot aynan maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyat orqali bolalarda kreativ shaxs sifatlarini shakllantirishga qaratilgan metodik tavsiyalar tizimini ishlab chiqishga yo'naltirilgan bo'lib, mavjud ilmiy ishlardan farqli ravishda kreativ shaxs modeli, metodik bloklar tizimi va mashg'ulotlar namunalari taklif etishi bilan ajralib turadi.

Kreativ shaxs deganda mustaqil fikrlay oladigan, o'zining ijodiy tashabbusini erkin namoyon qiladigan, muammoli vaziyatlarda original yechim topa oladigan, turli g'oyalarni yaratish va ularni amaliy natijaga aylantirishga qodir, o'z faoliyatini anglaydigan va baholay oladigan (refleksiv) shaxs tushuniladi. Maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ shaxs sifatleri ko'proq o'yin, muloqot va tasviriy faoliyat jarayonida tabiiy tarzda namoyon bo'ladi. Chunki tasviriy faoliyat bolada erkin obraz yaratish, rang va shakl orqali his-tuyg'ularni ifodalash, real hayotni yangi talqinda qayta qurish, kompozitsiya tuzish, detal qo'shish hamda ijodiy mahsulotni taqdim etish imkonini beruvchi universal pedagogik vositadir.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarda kreativ shaxsni shakllantirish metodikasini ishlab chiqishda, avvalo, "kreativ shaxs"ning pedagogik modelini aniqlashtirish hamda u qanday kompetensiyalar majmuasidan tashkil topishini belgilab olish zarur. Metodik tavsiyalar va mashg'ulotlar tizimi bolada aynan qaysi sifatlar, ko'nikmalar va psixologik-pedagogik xususiyatlarni shakllantirishga xizmat qilishini aniq ko'rsatmasa, ta'lim-tarbiya jarayonining natijadorligini baholash, monitoring qilish va ilmiy asoslash qiyinlashadi. Shu sababli tadqiqot doirasida kreativ shaxs profili nafaqat nazariy talqin, balki amaliy-mezonli yondashuv asosida ishlab chiqildi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Kreativ shaxs (maktabgacha yoshdagi bola kontekstida) deganda tasviriy faoliyat jarayonida o'z g'oyasini mustaqil yaratishga intiladigan, yangicha tasavvur va obrazlar hosil qila oladigan, muammoli vaziyatlarda moslashuvchan yondashadigan, ijodiy tajribadan qo'rqumaydigan, o'z faoliyatini anglaydigan va izohlab bera oladigan shaxs tushuniladi. Bunday shaxsning shakllanishi bolada tasavvur va tafakkurning uyg'un rivojlanishi, emotsional erkinlik, ijodiy tashabbus va ijtimoiy muloqotning faollashuvi bilan uzviy bog'liq bo'ladi. Shuning uchun kreativ shaxs modeli integrativ xarakterga ega bo'lib, kognitiv (bilish), emotsional-irodaviy, motivatsion va kommunikativ omillarni birlashtiradi.

Kreativ shaxsning pedagogik modeli quyidagi tarkibiy komponentlar asosida izohlanadi: motivatsion-qadriyatli komponent, kognitiv-kompetensiyaviy komponent, faoliyat-amaliy komponent, emotsional-irodaviy komponent, kommunikativ-kompetensiyaviy komponent hamda refleksiv-baholovchi komponent. Har bir komponent tasviriy faoliyat jarayonida o'ziga xos ko'rsatkichlar orqali namoyon bo'ladi va shunga mos ravishda kompetensiyalar tizimi shakllanadi (1-jadval).

1-jadval

№	Komponent nomi	Mazmuni	Shakllanadigan kompetensiyalar
1	Motivatsion-qadriyatli komponent	Bolaning tasviriy faoliyatga qiziqishi va ijodiy faoliyatdan zavqlanishi	Ijodiy qiziqish, tashabbuskorlik, yangilikka ochiqlik
2	Kognitiv-kompetensiyaviy komponent	Kreativ fikrlashni ta'minlovchi bilish jarayonlari (tasavvur, fantaziya, obrazli tafakkur)	Obrazli fikrlash, moslashuvchan fikrlash, muammo yechish

3	Faoliyat-amaliy komponent	Tasviriy faoliyat jarayonida amaliy ko'nikmalarni namoyon etish	Material va texnikani tanlash, noan'anaviy usullarni qo'llash
4	Emotsional-irodaviy komponent	Ijodiy faoliyat jarayonida emotsional erkinlik va qat'iyat	O'z his-tuyg'ularini ifodalash, sabr-toqat, xatodan qo'rqmaslik
5	Kommunikativ komponent	Guruhdagi ijodiy muloqot va hamkorlik	Fikr almashish, jamoaviy ijod, boshqalarning ishiga hurmat
6	Refleksiv-baholovchi komponent	O'z ijodiy faoliyatini tahlil qilish va baholash	O'z ishini izohlash, xulosa chiqarish, o'zini baholash

Yuqoridagi komponentlar asosida maktabgacha yoshdagi bola uchun kreativ shaxs profili quyidagi umumiy kompetensiyalar majmuasini o'z ichiga oladi: ijodiy tashabbuskorlik va qiziqish, yangicha fikrlash (originallik va g'oyalar oqimi), variantli yondashuv (moslashuvchanlik), ijodiy mustaqillik (tanlov va rejalar), ijodiy tajriba (noan'anaviy texnikalarda sinov), detallashtirish va boyitish (kompozitsiya va mazmun), hamkorlik va muloqot (ijtimoiy kreativlik), refleksiya (o'zini anglash va izohlash), emotsional ifoda va estetik did. Mazkur kompetensiyalar tizimi kreativ shaxsni shakllantirishning mazmuniy mezonlari sifatida ham xizmat qiladi va ishlab chiqilgan monitoring indikatorlari (originallik, moslashuvchanlik, g'oyalar oqimi, detallashtirish, mustaqillik, refleksiya) bilan mantiqan uyg'unlashadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyatga o'rgatish jarayonida bolalarda kreativ shaxsni shakllantirishga yo'naltirilgan mashg'ulotlar tizimini ishlab chiqish tasodifiy yondashuv asosida emas, balki ilmiy-metodik tamoyillar hamda pedagogik talablar asosida amalga oshirilishi lozim. Kreativlikni rivojlantirishga qaratilgan mashg'ulotlar tizimi, bir tomondan, bolaning psixologik rivojlanish qonuniyatlari va yosh xususiyatlariga mos bo'lishi, ikkinchi tomondan esa amaliyot sharoitida real tatbiq etilishi mumkin bo'lgan, izchil, bosqichli hamda mezonli baholash bilan ta'minlangan metodik kompleks sifatida shakllantirilishi zarur.

Mashg'ulotlar tizimini loyihalash tamoyillari deganda tasviriy faoliyatning mazmuni, shakllari, metodlari, vositalari hamda monitoring mexanizmlarini tashkil etishda qo'llaniladigan ilmiy-pedagogik qoida va talablar majmui tushuniladi. Ushbu tamoyillar izchil amalga oshirilganda tasviriy faoliyat mashg'ulotlari bolalarning kreativ fikrlashi va kreativ shaxs sifatlarini shakllantiruvchi samarali pedagogik jarayonga aylanadi.

Maqsadga yo'naltirilganlik tamoyiliga ko'ra mashg'ulotlar tizimi aniq maqsad va kutiladigan natijalar bilan loyihalanadi. Har bir mashg'ulot "faqat rasm chizish" yoki "bo'yash" bilan cheklanmay, bolalarda kreativ fikrlashning muayyan komponentini rivojlantirishga xizmat qiluvchi metodik vosita sifatida rejalashtiriladi. Bunda mashg'ulot maqsadi kreativlik indikatorlari (originallik, moslashuvchanlik, g'oyalar oqimi, detallashtirish, mustaqillik, refleksiya) bilan bog'lanadi, kutiladigan o'zgarishlar oldindan belgilanadi va yakuniy bosqichda shu o'zgarishlar refleksiya hamda monitoring orqali qayd etiladi.

Shaxsga yo'naltirilganlik tamoyilida bola ta'lim jarayonining markaziy subyekti sifatida qaraladi. Mashg'ulotlar tizimi bolalarning individual qiziqishi, qobiliyati, rivojlanish sur'ati va ehtiyojlarini inobatga olgan holda loyihalalanadi. Tarbiyachi "tayyor namunaga ergashtiruvchi" emas, balki yo'naltiruvchi va qo'llab-quvvatlovchi bo'lib, bolaga erkin tanlov (rang, syujet, texnika, detal) imkonini beradi. Natijadan ko'ra jarayonni rag'batlantirish, differensial yordam ko'rsatish va har bir bolaning ijodiy uslubini hurmat qilish ushbu tamoyilning metodik talablari hisoblanadi.

Variativlik va ochiqlik tamoyili mashg'ulotlarda ochiq ijodiy topshiriqlar ustuvor bo'lishini talab qiladi. Ochiq topshiriqlarda bitta "to'g'ri javob" bo'lmaydi; bola bir nechta yechim variantlarini ishlab chiqadi, ijodiy tanlov qiladi va tasvirni turlicha talqin etadi. Tarbiyachi "shunday chiz" yo'riqnomasi o'rniga "qanday variantlar bo'lishi mumkin?" savolini qo'yadi, bola esa izlanish va tajriba orqali o'z g'oyasini shakllantiradi.

Faoliyatga asoslanganlik tamoyiliga ko'ra maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativlik bevosita amaliy faoliyat jarayonida rivojlanadi. Shu bois mashg'ulotlar "ko'rsatib berish va takrorlash"ga emas, bolaning sinab ko'rishi, tajriba qilishi, o'zgartirishi va kashf etishiga tayangan holda tuziladi. Noan'anaviy texnikalarni sinash, materiallarni solishtirish, rasmni boyitish va faoliyat davomida yangi yechim topish aynan shu tamoyilning amaliy ifodasidir.

Muammolilik tamoyili kreativ fikrlashni kuchaytiruvchi asosiy omillardan biri sifatida muammoli vaziyatlarni mashg'ulotlar tizimiga kiritishni talab qiladi. Mashg'ulotda "ijodiy qiyinchilik" elementi bo'lishi, bola muammoni sezishi va yechimni mustaqil izlashi zarur. Masalan, material cheklovi, noodatiy shart yoki "bir rasmda ikki faslga ko'rsat" kabi vaziyatlar bola tafakkurini faollashtirib, moslashuvchan fikrlash va variantlilikni rivojlantiradi.

Bosqichlilik va izchillik tamoyili mashg'ulotlar tizimini oddiydan murakkabga qarab qurishni, topshiriqlarni bosqichma-bosqich murakkablashtirishni nazarda tutadi. Dastlab motivatsion va erkin tasvirlashga yo'naltirilgan mashg'ulotlar, keyin muammoli vaziyatli topshiriqlar, so'ng murakkab kompozitsion va kichik loyiha ishlari kiritiladi. Yakuniy bosqichlarda esa taqdimot va refleksiya orqali umumlashtirish amalga oshiriladi. Bu izchillik kreativ fikrlash dinamikasini barqaror oshiradi.

Integratsiyalashganlik tamoyili tasviriy faoliyatni alohida ajratilgan mashg'ulot sifatida emas, balki nutq rivoji, o'yin, musiqa, tabiat kuzatuv va dramatisatsiya bilan uyg'unlashtirishni talab qiladi. Ertak asosida rasm chizish, musiqa tinglab emotsional rang tanlash, tabiatni kuzatib, so'ng fantaziya bilan boyitish kabi integratsiyalar tasavvur va tafakkur uyg'unligini kuchaytiradi.

Emotsional qulaylik va xavfsizlik tamoyili bolada xatodan qo'rqmaslik, erkin fikrlash va o'ziga ishonchni ta'minlashni metodik talab sifatida belgilaydi. Tarbiyachi tanqid o'rniga qo'llab-quvvatlovchi muloqot usullaridan foydalanishi, "noto'g'ri" degan baholashni cheklab, "yana boshqa variant bo'lishi mumkin" yondashuvini qo'llashi zarur. Har bir ishni qadrlash, ijodiy urinishni rag'batlantirish va psixologik iqlimni ijobiy saqlash kreativ shaxs rivoji uchun asosiy shart hisoblanadi.

Refleksivlik tamoyili mashg'ulot yakunida refleksiya va taqdimotni majburiy bosqich sifatida loyihalashni talab qiladi. Bola "men nimani chizdim?", "nega shunday tanladim?", "yana qanday bo'lishi mumkin?" kabi savollar orqali o'z tanlovini anglaydi, tajribani umumlashtiradi va keyingi ijodiy faoliyatga motivatsiya oladi. "Galereya" ko'rinishidagi taqdimot, mini-nutq va ijobiy fikr bildirish refleksiyani kuchaytiradi.

Monitoring va mezonlilik tamoyili mashg'ulotlar tizimida baholash jarayonining oldindan rejalashtirilishini, indikatorlar va darajalar orqali o'lchanishini talab qiladi. Bunda kuzatuv varaqasi (diagnostik karta), kreativ rubrika (past-o'rta-yuqori), portfolio hamda boshlang'ich-yakuniy taqqoslash vositalari tizimli qo'llanadi. Bu yondashuv natijani subyektiv bahodan chiqarib, ilmiy-mezonli tahlilga olib keladi.

Resurs va muhitni ta'minlash talabi esa mashg'ulotlar tizimi samarali bo'lishi uchun zarur vositalar va sharoitlar (an'anaviy va noan'anaviy materiallar, "ijod burchagi", didaktik kartalar, ko'rgazma joyi, ishlarni saqlash tizimi) bilan ta'minlanishini nazarda tutadi. Resurslar mavjud bo'lgan muhitda bola erkin tanlov qiladi, tajriba o'tkazadi va ijodiy natijaga erishadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyat orqali bolalarda kreativ shaxs sifatlarini shakllantirish metodikasini amaliyotga tatbiq etish uchun mashg'ulotlar tizimini maqsadli, bosqichli va izchil tashkil etish talab etiladi. Bunda mashg'ulotlarning mazmuni tasodifiy tanlanmasdan, kreativ shaxs profilida belgilangan kompetensiyalarni rivojlantirishga yo'naltirilgan metodik bloklar asosida tizimlashtirilishi muhim. Kreativ fikrlash va kreativ shaxs sifatleri bir yo'nalishdagi mashg'ulotlar bilan emas, balki turli metodik vazifalarni qamrab oladigan kompleks ta'lim tizimi orqali shakllanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mashg'ulotlar tizimini bloklar bo'yicha tashkil etishning metodik mohiyati shundan iboratki, har bir blok kreativ fikrlashning muayyan komponentlarini faollashtirishga xizmat qiladi, bloklar o'zaro mantiqiy ketma-ketlikda qo'llanadi hamda yakunda bolalarda ijodiy mustaqillik, originallik, moslashuvchanlik, detallashtirish, refleksiya va ijtimoiy ijodkorlik kabi kompetensiyalarni izchil shakllantirishga olib keladi. Shu nuqtayi nazardan, mashg'ulotlar tizimi to'rtta metodik blok asosida loyihalandi: A) motivatsion-tasavvuriy blok, B) muammoli-ijodiy blok, C) noan'anaviy texnikalar bloki, D) refleksiv-taqdimot bloki.

A-blok. Motivatsion-tasavvuriy mashg'ulotlar bloki. Motivatsion-tasavvuriy blok mashg'ulotlar tizimining boshlang'ich, yo'naltiruvchi bosqichi bo'lib, unda bolalarda tasviriy faoliyatga qiziqish, ijodiy kayfiyat hamda fantaziya va tasavvur jarayonlari faollashtiriladi. Mazkur blokning metodik ahamiyati shundaki, u bola ongida ijodiy faoliyatga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirib, keyingi bloklar uchun psixologik va bilish asoslarini tayyorlaydi.

Ushbu blokda tarbiyachi bolaning "ijodiy kirish holati"ni yaratadi: syujetli motivatsiya, emotsional fon, erkin tasvirga undovchi savollar va assotsiativ mashqlar orqali bolada g'oya paydo bo'lishi tezlashadi. Natijada bola tasviriy faoliyatga "shablon bajarish" sifatida emas, "ijodiy izlanish" sifatida kirishadi.

Blokning mazmunida ertak va voqea asosida rasm chizish, "Nima bo'lardi agar...?" turidagi savollar, dog'dan obraz topish, rang orqali his-tuyg'uni ifodalash kabi yo'nalishlar ustuvor bo'ladi. Bu jarayonlarda bolalarda ijodiy faollik ortadi, g'oya yaratish faollashadi, originallikning boshlang'ich ko'rinishlari kuzatila boshlaydi. Demak, A-blok natijasida bolalar tasviriy faoliyatga erkin kirisha oladi va o'z g'oyasini yaratishga tayyor holatga keladi.

B-blok. Muammoli-ijodiy mashg'ulotlar bloki. Muammoli-ijodiy blok kreativ shaxsni shakllantirishda eng muhim metodik bloklardan biri hisoblanadi. Chunki kreativ fikrlashning asosiy belgilaridan biri muammoli vaziyatlarda yangicha yechim topa olishdir. Mazkur blokda tasviriy faoliyat jarayoniga muammo elementi kiritilib, bola "tayyor yo'l" bilan emas, fikrlash orqali o'z ijodiy yechimini topishga yo'naltiriladi.

Ushbu blok bolalarning tafakkur operatsiyalarini (analiz, sintez, taqqoslash, moslashtirish, rejalash) faollashtiradi hamda kreativ fikrlashning moslashuvchanlik komponentini kuchaytiradi. Masalan, cheklangan sharoitda irod qilish ("faqat ikki rang bilan chiz"), muqobil variantlar ishlab chiqish ("bitta predmetni uch xil talqin qil"), yoki kompozitsion muammolarni hal qilish ("rasm markazini top, fon va obyekt nisbatini tanla") kabi vazifalar bolaning fikrlashini tartibga soladi va ijodiy yechimni ongli qurishga olib keladi.

B-blok natijasida bolalarda variantlilik va moslashuvchanlik oshadi, muammo yechish tajribasi shakllanadi, rasm mazmuni mantiqan boyiydi hamda strukturaviy jihatdan tartibga tushadi. Ya'ni kreativ fikrlash faqat fantaziya emas, balki "yechim topish" darajasida namoyon bo'la boshlaydi.

C-blok. Noan'anaviy texnikalar asosidagi mashg'ulotlar bloki. Noan'anaviy texnikalar bloki kreativ fikrlashni kuchli faollashtiruvchi metodik blok bo'lib, u bolalarning ijodiy tajribasini kengaytiradi va erkin eksperiment qilishga yo'naltiradi. Mazkur blokda tasviriy faoliyat faqat qalam va bo'yoq bilan cheklanmaydi; kollaj, monoprint, gubka, ip, tabiiy materiallar, tuzli bo'yoq kabi innovatsion usullar orqali tashkil etiladi. Bu esa bolada kutilmagan effekt va natija yuzaga keltirib, kreativ fikrlashni tabiiy rag'batlantiradi.

C-blokning metodik ahamiyati shundaki, noan'anaviy texnikalarda bola ko'pincha "tayyor natijani" oldindan bilmaydi; u sinaydi, xatoni tajriba sifatida qabul qiladi, o'zgartiradi va yangicha tasviriy ifoda topadi. Natijada originallik kuchayadi, detallashtirish ortadi, sensor tajriba orqali tasavvur imkoniyatlari kengayadi, tasviriy ifoda vositalari banki boyiydi.

Shu tariqa C-blok natijasida bolalarda shablondan chiqish, tajriba qilish, yangi usulni sinash va ijodiy eksperiment madaniyati shakllanadi.

D-blok. Refleksiv-taqdimot mashg'ulotlar bloki. Refleksiv-taqdimot bloki mashg'ulotlar tizimining yakunlovchi, natijani mustahkamlovchi bosqichi bo'lib, unda bola o'z ijodiy ishini tahlil qiladi, izohlaydi, taqdim etadi hamda boshqalarning ishidan xulosa chiqaradi. Ushbu blok kreativ shaxs modelidagi refleksiv-baholovchi komponentni shakllantiradi va bolani ijodiy faoliyatga ongli munosabat bildirishga o'rgatadi.

D-blok doirasida "galereya" usuli, mini-taqdimot ("men shuni chizdim, chunki..."), refleksiv savollar ("yana boshqacha bo'lishi mumkinmi?"), portfolio asosida ishlarni tartiblash kabi shakllar qo'llanadi. Bu jarayon bolada nutqiy ifoda, kuzatuvchanlik, ijodiy tanlovni asoslash va o'zini baholash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shuningdek, ijodiy ishlarning birgalikda ko'rib chiqilishi kommunikativ kompetensiyalarni kuchaytirib, ijtimoiy kreativlikni ham shakllantiradi.

D-blok natijasida bola o'z ijodiy tajribasini anglaydi, o'sishni sezadi va keyingi faoliyatga ongli motivatsiya bilan kirishadi. Ya'ni kreativ shaxs sifatleri barqarorlashadi va mustahkamlanadi.

Bloklar o'rtasidagi metodik ketma-ketlik. Mazkur bloklar alohida-alohida ishlatilmaydi, balki bir-birini to'ldiruvchi izchil tizim sifatida qo'llanadi. Ularning umumiy mantiqiy ketma-ketligi quyidagicha: motivatsiya va tasavvur → muammoli ijod → noan'anaviy tajriba → refleksiya va taqdimot. Aynan shu ketma-ketlik orqali bolalarda kreativ shaxsning motivatsion, kognitiv, amaliy, emotsional hamda refleksiv komponentlari bosqichma-bosqich rivojlanadi.

Namuna mashg'ulotlar ishlanmasi (konspektlar)

1-mashg'ulot. "Sehrli daraxt" (Fantaziya va originallik)

Yosh guruhi: 5–6 yosh

Mashg'ulot turi: Rasm chizish (open-ended)

Maqsad: bolalarda originallik va fantaziyaning rivojlantirish, obraz yaratish ko'nikmasini shakllantirish.

Vazifalar:

- "oddiy daraxt"dan farqli yangi obraz yaratish;
- ranglar orqali his-tuyg'uni ifodalash;
- detallar qo'shish orqali rasmni boyitish.

Jihozlar: qog'oz, guash/akvarel, mo'yqalam, rangli qalam, salftetka.

Jarayon:

1. Motivatsiya: "Sehrli o'rmonda daraxtlar oddiy emas. Ular gapiradi, kuladi, uchadi..."
2. Ochiq topshiriq: "Sehrli daraxtni o'zing xohlagancha chiz."
3. Mustaqil ijod: bolalar rasm chizadi, tarbiyachi savollar bilan yo'naltiradi:
 - "Daraxtning barglari qanday bo'ladi?"
 - "U nimani sevadi?"
4. Mini-taqdimot: har bola 1–2 gap bilan rasmni izohlaydi.
5. Refleksiya: "Eng yoqqan joyi qaysi? Nega?"

Baholash (indikator):

- Originallik – noodatiy g'oya;
- Detallashtirish – elementlar ko'pligi;
- Refleksiya – izohlash darajasi.

2-mashg'ulot. "Dog'dan obraz top" (Assotsiatsiya va moslashuvchanlik)

Yosh guruhi: 4–6 yosh

Turi: Noan'anaviy texnika (dog'li rasm)

Maqsad: assotsiativ fikrlash, moslashuvchanlik va originallikni rivojlantirish.

Jihozlar: bo'yoq, qog'oz, pipetka yoki mo'yqalam, salfetka.

Jarayon:

1. Motivatsiya: "Bugun rasm bizga yordam beradi – dog'lar ichidan obraz topamiz."
2. Amaliy qism: tarbiyachi bo'yoqdan 2–3 dog' tushiradi, bola qog'ozni buklab ochadi.
3. Ochiq topshiriq: "Dog' nimaga o'xshaydi? Uni rasmga aylantir."
4. Ijod: bola dog'ni qush, baliq, odamcha, robot, gulga aylantiradi.
5. Refleksiya: "Sen qanday obraz topding? Boshqalar qanday topdi?"

Baholash:

- Originallik
- Moslashuvchanlik (variantlar)
- G'oya oqimi

3-mashg'ulot. "Ikki rang bilan chizaman" (Muammoli yondashuv)

Yosh: 5–7 yosh

Turi: PBL (muammoli)

Maqsad: cheklangan sharoitda kreativ yechim topish, moslashuvchanlikni oshirish.

Jihoz: 2 ta rangli bo'yoq, qog'oz, mo'yqalam.

Jarayon:

1. Muammo: "Bugun faqat 2 rang bor. Lekin rasm chiroyli bo'lishi kerak."
2. Topshiriq: "Tabiat manzarasini 2 rang bilan tasvirla."
3. Variant izlash: bolalar rangni aralashtirib yangi tus olishga urinadi.
4. Ijod: fon, obyekt va detal ishlanadi.
5. Taqdimot: "Men shu yo'l bilan yechim topdim..."

Baholash:

- Moslashuvchanlik
- Muammo yechish
- Detallashtirish

4-mashg'ulot. "Kelajakdagi transport" (Fantastik syujet)

Yosh: 5–6 yosh

Maqsad: originallik, g'oyalar oqimi, "nima bo'lardi agar" fikrlashni rivojlantirish.

Jihoz: qog'oz, rangli qalam, flomaster.

Jarayon:

1. "Kelajakda mashinalar qanday bo'ladi?"
2. Ochiq topshiriq: "Uchadigan, suzadigan yoki robot mashina chiz."
3. Detallar: tugma, qanot, energiya manbai, oynalar.
4. Taqdimot + refleksiya.

Baholash:

- originallik
- g'oya oqimi
- detallashtirish

5-mashg'ulot. "Tabiatdan ilhomlangan rasm" (Kuzatuv + fantaziya)

Yosh: 4–6 yosh

Maqsad: real idrok va fantaziyani uyg'unlashtirish.

Jihoz: barglar, gullar, qog'oz, bo'yoq.

Jarayon:

1. Kuzatish: barg shakli, rang, tomirlar.
2. Topshiriq: "Bargni nimaga aylantirish mumkin?"
3. Ijod: bargdan qush, baliq, kapalak obraz.
4. Refleksiya: "Nima uchun shuni tanlading?"

Baholash:

- originallik
- moslashuvchanlik
- refleksiya

6-mashg'ulot. "Musiqqa eshitib rasm yaratamiz" (Emotsional ifoda)

Yosh: 5–7 yosh

Maqsad: emotsional tasavvur, ranglar orqali ifoda, kreativ tafakkurni rivojlantirish.

Jihoz: musiqa, bo'yoq, qog'oz.

Jarayon:

1. Musiqa tinglanadi (1–2 daqiqa).
2. Topshiriq: "Musiqani rang bilan chiz."
3. Tarbiyachi savoli: "Bu musiqa qanday kayfiyat?"
4. Refleksiya: "Men shu rangni tanladim, chunki..."

Baholash:

- originallik
- detallashtirish
- refleksiya

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan nazariy tahlillar hamda metodik yondashuvlar asosida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyat orqali bolalarda kreativ shaxs sifatlarini shakllantirish muhim pedagogik vazifa ekanligi aniqlandi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, tasviriy faoliyat bolalarda tasavvur, fantaziya, obrazli tafakkur va ijodiy tashabbusni rivojlantirishda samarali pedagogik vosita bo'lib xizmat qiladi. Mazkur faoliyat jarayonida bolalar erkin fikrlash, muammoli vaziyatlarda ijodiy yechim topish hamda o'z g'oyalarini badiiy obrazlar orqali ifodalash imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Tadqiqot davomida kreativ shaxsning pedagogik modeli ishlab chiqilib, uning motivatsion-qadriyatli, kognitiv-kompetensiyaviy, faoliyat-amaliy, emotsional-irodaviy, kommunikativ hamda refleksiv-baholovchi komponentlari asoslab berildi. Ushbu komponentlar asosida bolalarda kreativ shaxs sifatlarini shakllantirishga xizmat qiluvchi metodik tavsiyalar tizimi taklif etildi.

Shuningdek, tasviriy faoliyat mashg'ulotlarini metodik bloklar (motivatsion–tasavvuriy, muammoli–ijodiy, noan'anaviy texnikalar hamda refleksiv–taqdimot bosqichlari) asosida tashkil etish bolalarda kreativ fikrlash indikatorlari – originallik, moslashuvchanlik, g'oyalar oqimi, detallashtirish, mustaqillik va refleksiya ko'rsatkichlarining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi aniqlandi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi taklif va tavsiyalar ishlab chiqildi:

1. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyat mashg'ulotlarini kreativ fikrlashni rivojlantirishga yo'naltirilgan metodik yondashuvlar asosida tashkil etish maqsadga muvofiq.
2. Mashg'ulotlarda ochiq ijodiy topshiriqlar, muammoli vaziyatlar va noan'anaviy tasviriy texnikalardan keng foydalanish bolalarda kreativlikni rivojlantirishga xizmat qiladi.
3. Bolalarning kreativ rivojlanish darajasini aniqlash uchun monitoring indikatorlari (originallik, moslashuvchanlik, g'oyalar oqimi, detallashtirish, refleksiya) asosida baholash tizimini joriy etish tavsiya etiladi.
4. Tasviriy faoliyat jarayonida bolalarning erkin fikrlashi va ijodiy tashabbusini qo'llab-quvvatlovchi psixologik qulay muhit yaratish zarur.
5. Tarbiyachilar uchun tasviriy faoliyat orqali kreativlikni rivojlantirish metodikasiga oid metodik qo'llanmalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish maqsadga muvofiq.

Mazkur tavsiyalar maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim-tarbiya jarayonini takomillashtirish, bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirish hamda kreativ shaxs sifatlarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi 2019-yil 8-maydagi PQ-4312-son qarori. <https://lex.uz/ru/docs/-4327235>
2. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligining maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi (takomillashtirilgan ikkinchi nashr). –T., 2022. – 96 b.
3. Adizov B. R. Boshlang'ich ta'limni ijodiy tashkil etishning nazariy asoslari. –T.: Fan, 2007. – 218 b.
4. Vigotskiy L. S. Voobrazheniye i tvorchestvo v detskom vuzraste. – M.: Prosveshcheniye, 1967. – 92 b.
5. Komarova T. S. Izobrazitel'naya deyatel'nost v detskom sadu. Programma i metodicheskie rekomendatsii. – M.: Mozai-ka-Sintez, 2010. – 56 b.
6. Podguzova E. E. Kreativnost lichnosti: vozmojnosti razvitiya v usloviyax vuza. – Smolensk: SGII, 2011. – 119 b.
7. Finnish National Agency for Education. National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care (ECEC). – Helsinki, 2022.
8. Ministry of Education Singapore. Nurturing Early Learners (NEL) Framework. – Singapore, 2022.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.